

A gyülekezetéért imádkozó lelkipásztor.

Írásmagyarázat.

(Elmondott az egyetemes Lelkészegyesület 1928. évi közgyűlésén, Budapesten.)

Fil. I. 3—11. alapján.

A legnagyobb, de legszerényebb apostol, Pál, Rómában fogságot szenved a Krisztus evangéliumáért. Nem szigorú fogság volt ez, hanem ú. n. szabad fogság, mert az apostol a maga bérelte szálláson lakott, ott látogatókat is fogadhatott és csak éjjel volt az őréhez láncolva. Ez a fogság Pálnak apostoli munkáját nem befolyásolta károsan, hisz a két évi fogság vége felé már mindenki Pált tekintette és tisztelte a római gyülekezet fejeként.

Mégis e fogság alatt az apostol többször szükségbe kerül. Hogy a fogságával járó kiadásokat fedezhesse, a filippibeli gyülekezet, mely már Thessalonikában és Korinthusban is támogatta az apostolt és a jeruzsálemi szentek szükségletére is ereje szerint, sőt erején felül adakozott, Epaphroditust küldte hozzája a gyülekezet szeretetadományával, amit Pál nagy hálaival Istennek tetsző kedves áldozatként fogadott.

Epaphroditus Rómában súlyosan megbetegedett s midőn felgyógyult, Pál sietve visszaküldte Filippibe, a gyülekezetnek természetbeni adományát egy nagy, örök értékű kincssel, a Filippibeliekhez írt levéllel viszonzván.

E levélben Pál apostolnak a filippibeli gyülekezet iránt való igen nagy szeretete nyilatkozik meg. Kevés benne a dogmatizálás, de annál több van benne azokból az igaz, mély érzelmekből, melyekkel az apostol ezen gyülekezete iránt viseltetik.

A lelki közösség és a gyülekezet felett érzett őszinte öröm hangzik keresztül e levélen, amit az apostol a gyülekezet azon lelki gazdagodása és fejlődése felett érez, amit ez a gyülekezet elért azon 10 év alatt, mióta az apostol Filippiből eltávozott.

A lelki közösség és öröm kifejezője a felolvasott szt. lelkénk is, melyből az apostol egész lelke cseng ki s amely lelkesítő bizonyossága az apostol azon lelkipásztori szeretetének és gondosságának, amely nem elégszik meg az Ige pusztá hirdetésével, a tanítással, hanem gyülekezetét imádságos szívéen is hordozza.

Ezzel az apostol különösen nekünk, lelkipásztoroknak, követendő példát ad a gyülekezetünkről való gondosságban.

Hálákat ad az apostol a jó Istennek, valahányszor a filippibeliekre gondol. Hálákat azért, mert az evangéliom tudományában nemcsak részesek lettek, hanem az evangéliommal való közösségben, tehát életben és valóságban meg is maradtak. Szívének hálája áldozatként száll az Ég felé, hogy nemcsak megkezdette bennök a jót, hanem ezt a tiszta és hamisítatlan Ige hirdetésével, a vének és jók példaadásával mindennap el is végzi rajtuk. Ez az öröm az apostol jutalma azért a munkáért, mellyel a filippibelieket a Krisztushoz vezérelte.

A lelkipásztori hivatás az ő szolgálatával a legsúlyosabb teher és a legfelelősségteljesebb munka. Jutalma nem a kisebb-nagyobb évi fizetés, hanem az a lelki öröm, amely a lelkipásztor szívét eltölti akkor, mikor látja, hogy fáradozását híveinek lelki gazdagodása és evangéliomszerű élete követi. Mert bizony csak az a gyülekezet gyarapodik az evangéliom tudományában, amely az *Igénék* nemcsak hallgatója, hanem *megtartója* is.

E tekintetben igen-igen sok a panasz közöttünk: hogy csak hallgató gyülekezeteink vannak, sőt sok helyen még ilyenek sem, mert üres padoknak prédikálunk és sokfelé csak üres szívekre és üres kezekre találunk. Korunk a legtöbb lelkipásztor szemében romlott: Híveink meghasonlottak Istennel s a világgal; mert a gyülekezetünk képe nem az, amit fáradságos munkánk nyomán tőle várunk. „Dolgoztam s mit sem fogtam”: ez sok lelkipásztor keserű panasza.

Pedig nem oly elszomorító gyülekezeteink állapota! Azokban van a hiba, akik csak úgy nagy általánosságban, rikitő színekkel rajzolják meg maguknak gyülekezetük képét anélkül, hogy az egyes hívek lelki világát tanulmányoznák és ezért könnyedén pálcát törnek gyülekezetük felett, magukat is mélyen elkeserítvén. Ha már maga a lelkipásztor elveszti az ő hitét, bizalmát a gyülekezetében, ha már maga nem bizik az evangéliom erejében, mint Isten erejének hatalmában, akkor mit várjon a gyülekezetétől, mit a maga gyarló tanításától?!

Az apostol *bizik* az ő *gyülekezetében*, annak *minden tagjában, minden időben*, mert tudja, hogy az *evangéliom* ereje, ha lassan is, de kovászként *hat*. Nem személyválogató, mint sok lelkipásztor, ki egyesek gonoszságáért, hitelenségéért vagy közönyösségéért semmi örömet nem talál a gyülekezetében és hivatásában. Az aranyat sem találják nagy tömegekben, mert itt-ott csak egy porszem van belőle elrejtve a nagy közzettömbökben s mégis érdemesnek találják azt, hogy a látszólag kevés aranyat is tartalmazó kőzethegyeket kiaknázzák.

Tökéletes gyülekezetet hiába várunk, hisz a mi munkánk is tökéletlen. Hullámvonalban halad a mi gyülekezeteink élete s ha ez a vonal most a mélységeket járja, nincs jogunk az ítéltre vagy az elcsüggedésre, mert bizony van a hívek seregének nagy tömegében sok elrejtett aranyszem: sok jó lélek,

amely hitével s szeretetével sok örömünkre van s megújítja a lelkipásztorinak a gyülekezetében való bizalmát.

De lássuk most már, mire alapítja az apostol a filippibeli gyülekezetében való bizalmát? Szt. leckénk szerint első sorban arra, hogy ő maga az ő szívében tartja e gyülekezetét, azzal a *szent szeretettel*, amely mindeneket hisz, mindeneket remél, mindeneket eltűr s elfedez.

Szeretet nélkül gyülekezetünkben nem megyünk semmire! Meddő lesz a mi munkánk, ha örökös gáncsoskodás nyilatkozik meg magánbeszélgetésünkben, prédikálásunkban. Gyülekezetünk valóságos zeizmográf: Megérzi a lelkész szaván-szívén átviharzó ítéletet, megérzi a lelkész rokonszenvét, jó szívét, de még jobban megérzi indulatosságát, lebecsülését.

De bizik az apostol főleg azért az ő gyülekezetében, mert ott mindenki az ő örömeinek részese. S mi ez az öröm? — *A kegyelem.*

Ez a kegyelem a mi hitünk, erről szóljon a mi tanításunk, életünk, halálunk. Ha a kegyelmet nemcsak a theológián tanultuk, nemcsak mindennap a bibliánkban olvassuk, hanem át is éljük, akkor a tanubizonyságunk nyomán lesznek olyan gyülekezeteink, melyekért mindennap hálát adhatunk a jó Istennek.

A kegyelem királyi palást a koldus vállán, dicsfény a legnagyobb bűnös homloka körül. A kegyelem a mi gyülekezeteink értéke, méltósága s azért nincs joga senkinek arra, hogy csüggedt lélekkel feladja a kegyelem örök fényében álló gyülekezetét; hisz annak mindenegyus tagját az Úr a keresztségben nevéen szólította, mindegyiknek örökkévalósága bele van írva az Úr sebzett kezeibe s ha gyülekezeteink nem is a szentek közösségét képezik, mégis azok szent közösségét alkotják, kiknek földi gazdagsága, mennyei kincse a Jézus Krisztusban megjelent kegyelem.

Azonban emberek, gyarló emberek vagyunk s könnyen elcsüggedünk, ha a várt eredmény elmarad.

Hát nem volna semmi erő ahhoz, hogy a mi lelkipásztori bizalmunk erősödjék? Van! Ez az az *imádság* a mi gyülekezeteinkért, amire az apostol példája buzdít bennünket.

Amit az apostol személyesen nem tud elvégezni Rómában, azt imádságos lélekkel a jó Istenre bizza, hogy t. i. gyülekezete mindjobban gyarapodjék és bővelkedjék az ismeretben és minden értelemben, megkülönböztesse a jót a gonosztól és az igazság gyümölcseivel gazdagodva dicsőitse s dicsérje az Istent.

Bizony gyülekezeteinknek szükségük van az igaz ismeretben való bővelkedésre. Hiveinknek első sorban önmagukat kell megismerniök. Nem egyszerűen az által, hogy különbséget tgyenek a jó és gonosz között, hanem bele kell pillantaniok a lelkük mélyébe s a szigorú önvizsgálat alapján *bűnbánattal, töredelmességgel* el kell ismernünk azt, hogy az Isten beszédétől elszakadtak és nem méltók arra, hogy Isten fiainak neveztesenek.

Bűnbánat nélkül nincs keresztyén gyülekezet és a töredelmesség nélkül való gyülekezet sohasem jut el a kegyelem ismeretére. Kérünk kell imádsággal az Urnak lelkét, hogy megillessa híveink lelkét, hogy bűnösségük tudatára jussanak és lelki megalázottságukban örömmel fogadják a mi prédikálásunkat: a keresztről való tudományt. Csak egy bűnbánattal eltelt gyülekezet érti meg igazán az evangéliomot, becsüli meg a szentségeket, képes imádsággal felemelkedni a mélységből a tiszta magasságokba és megérti azt, hogy az örökkévalóság fényében él és a Jézus Krisztus napjáiig kell gyarapodnia.

Az ingyen kegyelmet hálával fogadó gyülekezet hozza az igazságot, a szent szeretet gyümölcseit: Megutálja a bűnt, szereti a jót, ápolja a békességet, áldoz nemcsak magáért, hanem a közegyházért és élete örökös istenitisztelet az Úr szava szerint: Úgy fényeskedjék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyákat.

Érdemes, kedves Szolgatársaim, ezért imádkozni. Nemcsak a templomban a gyülekezettel együtt kérjük ezért a jó Istent, akinek ereje a mi erőtlenségünk által végeztetik el, hanem a mi titkos kamránkban is égjen ez az áldozati tűz szüntelenül. Erős az én hitem, hogy az Úr meghallgatja ezen mi imádságunkat, mert nem a mi híveinkért, hanem az ő országának polgáraiért fordulunk hozzája.

A gyülekezeteinkért való imádság nélkül csak béresek vagyunk Isten szolgálatában!

Erre az imádságos lelkipásztori gondosságra elkötelez minket a hivatalos eskünk, de a számadás is a Jézus Krisztusnak napján. „Rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni!” Vigyázzunk és imádkozzunk a nyájért, mely felett a Szentlélek vigyázókká tett bennünket, hogy az ítélet napján, mikor híveinkkel ott állunk az örök bíró színe előtt, sáfárkodásunkról így adhassunk számot: „Akiket nékem adtál, én megőriztem és egy is azok közül el nem vezett.” Ámen.

Schöll Lajos
főesperes-lelkész

Suspiriumok.

Vizkeresztii fohász.

Mt. II. 1—12.

Mint egykor a bölcsek csillag után menve
Eljutottak a szép, kicsi Betlehembe:
Add Isten, hogy hitünk csillagfénye mellett
Krisztusnál lellessünk mi is kedves helyet!

Vizkereszt utáni 1-ső vasárnapon.

Luk. II. 41—52.

Cseng a harang hívó szava,
A templomba siet a nép,
A menetben ott van maga
A szent gyermek, Jézus is ép'.

Menjünk mi is, szülő s gyermek
A templomba mindenkoron,
Éveink így jóban telnek
S égbe szállunk majd egykoron!

Vizkereszt utáni 2-ik vasárnapon.

Ján. II. 1—11.

Isteni nagy Mester, ahol vagy, öröm van,
A bánat fellege onnan messze szárnyal;
Az öröm óráján szenteld meg szívünket,
A szükség idején nyújtsd felénk kezedet!

Megtisztulás.

Mt. VIII. 1—4.

Ragyogó fényesség tündöklök im' felém,
Ahogy látlak, Jézus, fenn a hegy peremén,
Csudaszép varázsod betölti a lelkem,
S ahogy lejössz felém, Eléd hullok menten.

Sajogó fájdalmak szaggatják szívemet,
De hogyha szent kezed engemet megillet,
Egyszerre elmúlik minden baj felőlem,
Nem sírok, — tisztultan járok az életben.

IMREH SÁMUEL.

A napkeleti bölcsek és Heródes.

Vizkereszt ünnepére.

Máté ev. 2. 1–12.

Ker. Testvéreim! A karácsonyi ünnepkör utolsó ünnepéhez jutottunk el a mai nappal, amikor még a hallott igék tán fülünkben csengenek s a Megtartó születésének emléke, születésének története újra felelevenedik lelkünkben. Még egyszer látni véljük a mezőn künn időző, nyájaik mellett hűséggel őrtálló pásztorokat, az éjszaka nagy sötétségében hirtelenül támadt nagy fényességet, az emiatt keletkezett félelmet, a bátorításukra megjelenő isteni angyalt s visszagondolunk az angyali szóatra: ne féljetek, örüljetek! Azután látni véljük az egy akarattal Bethlehembe siető pásztorokat, hogy saját tapasztalataik útján győződjenek meg a nagy, csudás esemény valóságáról, a régóta várt ígéret beteljesedéséről. Tévedés volna azonban azt gondolnunk, hogy csak ezek az egyszerű, tisztalelkű szabad óráikban az Úr dolgai felett sokszor elgondolkodó s közelben lakó férfiak indultak utnak a bethlehemi jászol felé, hogy csak ők vettek tudomást a sorsdöntő esemény megvalósulásáról s Izraelnek, a választott népnek, fiai lettek volna egytől-egyig az újszülött király látogatói. Nem! Tudomást vettek erről olyanok is, akik a zsidóságtól fajilag távol állottak, a bálványimádás hitében tévelyegtek, akiket részint tudásuk, kutatásuk, részint természeti tünemény, az égen megjelent csillag készítetett a keresésére. Ilyenek voltak azok a bölcsek, akikről a vizkeresztvi evangéliomban szó esik.

A felolvasott szent lecke központi gondolatát ez a kérdés fejezi ki: *Hol van a zsidók királya?*

1. Ezt kívánják tudni a bölcsek. 2. Ez a vágy égeti Heródest.

I. Testvéreim a Krisztusban! Hol van a zsidók királya? Ezt kívánták tudni a bölcsek, akik messze vidékről, a távoli Keletről elzarándokoltak egy fénylő csillag irányában, akiket szívük vágya, lelkük indítása hajtott, akik abban a biztos tudatban indultak a keresés fáradalmas útjára, hogy az újszülött királyt meg kell találniok. Amint zsidó területre, Judea földjére értek, mindjárt a fővárosba, Jeruzsálembe vették útjukat, mert meg voltak győződve, hogy egy országnak királya a főváros falai közt lelhető fel legkönnyebben s ha mégsem, legalább határozott választ, felvilágosítást nyernek ott. Feltevésükben nem csalatkoztak. Mikeás prófétának előttük idézett eme mondanása: „És te Bethlehem, Judának földje, semmiképen seni vagy legkisebb Juda fejedelmi városai között: mert belőled származik a fejedelem, aki legeltetni fogja az én népemet,” biztos helyre vezette őket, hol megtalálták, akit kerestek s ebbeli örömről, szeretetből, hódolatuk jeléül arannyal, tömjénnel, mirhával ajándékozták meg a gyermeket. Aztán, hogy céljukat elérték, visszatértek otthonukba és mindazoknak, akiket otthonukban találtak vagy akikkel a pogányok között találkoztak, hirdették, tudtul adták végtelen örömről, bizonyosságot tettek

arról, hogy az a szokatlan, eladdig nem látott csillag valóban az újszülött királynak csillaga, fényessége volt. Már most ezt a csillagot, fényességet, az evangéliom világosságért kellene nekünk is elvinni és ragyogtatni a világ azon részeibe, hol az emberek még a legsötétebb bálványimádásban sinylődnek, tudatlanságban járnak, keresik az igazi Istent, de megismerni, a hozzávezető utat megtalálni nem bírják, mert nincs, aki megmutassa nekik. Talán hihetetlenül hangzik némelyek előtt, de a valóság az, hogy ma közel kétezer évvel Kr. után még mindig azok alkotnak többséget, akik egyáltalán nem ismerik a Jézusnak nevét. Ennek a helytelen állapotnak megszüntetésére alakultak svájci, angol és német földön a missziói társulatok, melyek iskolákat állítottak és állítanak fel hittérítők kiképzésére, melyek több száz munkást küldtek széjjel a nagy világ egyes részeibe, nevelőintézeteket rendeztek be elsőrendű ker. tanerőkkel a pogány birodalmak nagy városaiban, hogy az ismeret-szomjtól égő pogányság ott szívja magába a krisztusi szellemet. A hittérítők mellett vallásoslelkületű orvosokat is jelentékeny számban küldtek a pogányok közé, hogy a lelki sivársággal, nyomorusággal egyidejűleg a testi bajokat is gyógyítsák s a benszülöttek bizalmát annál könnyebben megnyerjék. A munka eredményesebb végzése céljából már künn működő misszionáriusok a ker. hitre tért benszülött családok tehetségesebb fiait küldik európai földre, hogy itt a tudományos felkészültséget megszerezve 10—12 évi kiképzés után hittérítőképen térjenek vissza honfitársaik közé. Mikor az Úr egy-egy ilyen hűséges munkásának a műve kezünkbe kerül, lehetlenség azt mélyebb megindulás, elgondolkodás nélkül végig olvasnunk. Két közös vonása van minden ilyen műnek: az egyik a pogányság lelki éhsége az igaz Isten után, mely éhséget csak a krisztusi ígék tudnak tartósan lecsillapítani, másik a hűség, ragaszkodás, melyet a keresztyénné lett pogányok vezetőjük iránt tanusítanak s az a komolyság, mellyel az Írás követelményeinek eleget tenni igyekeznek. Livingstonet pl. annyira kedvelték Afrika feketebőrű keresztyénei, hogy édes atyjuknak nevezték s amikor nemes lelkét visszaadta Teremtőjének és kihült tetemét szülőföldjére hozták, ezt megelőzőleg kivették a szívét, hogy az a szív, mely egy egész életen keresztül értük dobogott, az ő hamvaikkal egy földben pihenjen. Mott János, a híres amerikai lelkész meg „A ker. missziók döntő órája“ című művében a kórei ker.-ekről szólva ezeket mondja: Tudunk olyan keresztyénekről, akik elzálogosították saját házaikat, hogy az istenházáról letörleszthessék az adósság terhét; olyanokról, akik eladták családi használatra szánt nemesebb rizstermésüket és olcsóbbrendű kenyérmagvat vettek, hogy az árkülönbséggel azoknak munkáját támogassák, akik honfitársaik között hirdetik az evangéliomot.“ Aldoznak, mert tudatában vannak annak: micsoda érték a krisztusi eszmék szolgálata s nem akarják, hogy ez az érték elrejtve maradjon mások előtt. Úgy látszik,

bennünket nemcsak földrajzilag, hanem lelkileg is a kilométerek ezrei választanak el az ilyen buzgó hittestvérektől. Hazai ev. egyházunk ugyanis eddig alig-alig vette ki részét a misszió munkájából, nem vetette fel magának a kérdést: hol van a zsidók királya, az emberiség Megváltója, kik és hol vannak azok, akik még nem ismerik a Krisztust. S ez a körülmény is csak arról tanuskodik, hogy nincs eleven, bensőséges hitélet nálunk, nem érezzük szívünkben a Jézussal való közösség boldog örömét, mely egyedüli alapja lehet a külmissziói tevékenységnek. Ejtsen ez gondolkodóba bennünket. Ébredjünk fel a hitközönynek fásító álmából, pogánysággá lett keresztyénségünkben és ha eddig hidegek voltunk a külmisszió iránt, ezután legalább anyagi támogatásunkkal igyekezzünk elősegíteni idegen nemzetek sok buzgó fiának önfeláldozó munkáját. Feszítsük meg minden erőnket a Kr. keresésében s ha egyszer megtaláltuk őt, akkor vigyük, hirdessük, legyünk rajta, hogy előtte minden térd meghajoljon égen és földön. Ilyencélú legyen a mi érdeklődésünk, hogy nyomában áldás fakadjon. Így cselekedtek a napkeleti bölcsek.

II. De van az érdeklődésnek, az égi kíváncsiságnak egy másik fajtája, melyet a vérszomjas Heródesnél, a Jézus korabeli zsidó királynál figyelhetünk meg, ki lelkiismereti furdalás nélkül egymás után gyilkoltatta meg anyját, feleségét és saját fiait. Ez is érdeklődött az új szülött király után s ezzel az utasítással bocsátotta el a nála tudakozódó bölcseket: „Elmenvén, szorgalmasan kérdezősködjetek a gyermek felől, míhelyt pedig megtaláljátok, adjátok tudtomra, hogy én is elmenjek és tisztességet tegyek néki.“ Jól tudjuk, hogy a szépnek tetsző szavak mögött milyen szándék rejtőzött, tudjuk, hogy épen gyilkos tervei elől kellett Józsefnek és Máriának a gyermekkel Egyiptomba menekülnie. Manapság is vannak még ilyen Heródesek, hozzá hasonló lelkületű emberek, akik érdeklődnek a Kr. felől, figyelik, tanulmányozzák követőinek életét, de csak azért, hogy annál biztosabban megtámadhassák, ártalmára törhessenek. Avagy nem heródesi lelkületre vall-e, abból a szándékból lépni át a pogányság küszöbét s vállalkozni az evangéliom terjesztésére, hogy az így megnyert népet kizsákmányolásra, egyéni meggazdagodásra használjuk fel? Nem heródesi, pogány ker. lelkület kellett-e ahhoz, mikor a legutóbbi nagy világégés alkalmával gyülolettől elvakult ellenségeink Afrika belsejébe, a ker. missziók állomás helyeire és átplántálták a pusztító vésznek csiráját és öldöklő fegyvert adtak annak a benszülött ker.-nek kezébe, ki eddig ezt hallotta hirdetni: Szeresd ellenségedet? Nem heródesi lelkülettel birnak-e mindazok a névleges keresztyének, akik életükkel, viselkedésükkel csak szégyent, gyalázatot hoznak a Krisztus egyházára? Hol van a zsidók királya, aki megszületett?“ Ezt vágyott tudni Heródes, hogy vesztére törjön, a napkeleti bölcsek, hogy neki hódoljanak. Vajon mi keressük-e őt és miért?! Ámen.

Horváth Sándor
csabdi-i lelkész.

A gyermek Jézus a nagyoknak is tanítója.

Vizkereszt utáni I. vasárnapra.

Lukács 2. 41–52.

Keresztyén gyülekezet! Mai evangéliumunk különösen közel férkőzik szívünkhöz, amikor a 12 éves Jézus kedves történetét idézi fel előttünk. Régi, drága emlékek bukkannak fel lelkünk mélyéből, amelyeket saját gyermekkorunk hagyott vissza, vigaszul a maga elmúlásáért és amelyek a legpuhább simogatásra is újra ébrednek, bármennyire fojtogatja is őket az azóta a lelkünkbe vésődött számtalan édes-bús emlék. Ezek a régi emlékek arról a megragadó élményről beszélnek, amely hatalmába ejtette a gyermeklelket, amikor mint hozzá hasonló gyermekkel állott szemben Jézussal és mégis tőle annyira különböző gyermeket csodált Jézusban, akit hűséges tanítók és áldott szülők újra és újra eszményképen állítottak a szeme elé. Úgyhogy talán valamennyi bibliai történet közül ennek a kis történetnek a színei halványodtak el legkevésbé emlékezetünkben. De, Testvéreim, amikor most újra a maga elevenségében áll előttünk a 12 éves Jézus története, mégis óvakodjunk attól, hogy a gyermekkor emlékeitől megérintve, meghatott lélekkel ugyan, de attól a gondolattól elfoglalva tekintsünk erre a történetre, mintha nekünk, felnőtteknek, már nem volna mondanivalója. Hanem ellenkezőleg, jer, értsük meg evangéliumunknak minden életkor számára maradandó jelentőségét; értsük meg, hogy

a gyermek Jézus a nagyoknak is tanítója,

1. az Isten dolgaiban foglaltos
2. és ezáltal a lélek gyarapodását gyümölcsöző életre.

1. A bánatos szülők a templomban találnak rá Jézusra, egyik mellécsarnokban, ahol az írásokat szokták magyarázni. Képzett írástudók veszik körül, akik elálmélkodnak értelmén és feleletein. Amikor azután Mária gyengéd szemrehányással illeti, amiért elmaradásával akkora gondot okozott szüleinek, Jézus ezt nem tudja megérteni. Ébredező messiási öntudata akkora súllyal nehezedik reá és annyira elfoglalja minden gondolatát, hogy lázas érdeklődéssel keres bizonyosságot, amely első sejtéseit igazolja. Minden más elveszti számára fontosságát. Háttérbe szorul a szüleire való tekintet is, sőt ez feloldódik abban a meggyőződésben, hogy hivatása már régen nem lehet titok földi gondviselői előtt sem. Ezért nem is tudja elfojtani csodálkozását, amikor azok magatartásában ennek ellenkezőjét véli felismerni és felkiált: „Nem tudjátok, hogy nékem azokban kell foglaltosnak lennem, amelyek az én atyámnak dolgai?” Szavai pedig csakugyan nem találnak náluk megértésre: „Nem érték e beszédet.”

Ime, így veti rá árnyékát a meg nem értés már Jézus első jeruzsálemi utjára is. És ebben a meg nem értésben olyan gyakran osztozunk vele mi is, ha fogyatékos erőnk minden kétségbeesett megfeszítésével hívei akarunk lenni, azaz szintén foglalatossá Isten dolgaiban. Természetes, hogy Jézusnak erre vonatkozó szavait nem alkalmazhatjuk ugyanabban az értelemben. Az Ő atyjának dolgai egészen különös értelemben voltak egyúttal az Ő dolgai is és amikor ezeket nyiladozó gyermeki értelmével kutatógatta és magáévá tette, akkor ez olyan pályafutás megindulását jelentette, amelyet csak a Megváltó számára tűzött ki Isten, de nem a megváltottak számára. De ezekre vonatkozólag, tehát mireánk vonatkozólag is, vannak Istennek dolgai, szándékai és itt már fenntartás nélkül áll, hogy azokban *kell* nekünk foglalatossáknak lennünk, kell azokat kutatni, keresni; ha pedig megismertük őket, habozás és minden egyébre való tekintet nélkül hozzájuk kell szabnunk életünket.

Nincs ember, akit Isten nem avatott volna fel valamiféle, a földi életben hűségesen teljesítendő küldetésre. Egyeseket magas polcra rendel Isten, mások élete az ismeretlenség homályában húzódik meg mindvégig. Egyesek hivatása az, hogy egész népeknek, koroknak mutassanak utat, mások kis körbe állíthatnak és rendeltetésük csak az, hogy egy-egy családban töltsék be az övéikre való vigyázás áldott szerepét. Vannak tragikus küldetések, amikor hordozójuk csak magvetésre hivatott, amelyért gáncsnál egyebet nem arat, mert másoknak hoz az termést. Mások megint olyan életre nyerne elhivatást, amelynek arculata sima és nyugodt, mint a csendes tó tükre, amelynek habjait nem kavarja fel vihar és még egy beléjevetett kögyűrűi sem szántanak rajta végig. Ezek közül bármelyik sorssal legyen is rokon a tied, T., annyi bizonyos, hogy csak akkor nem élsz hiábavaló életet, ha felismered Istennek veled való szándékait, a te életedbe csiraként behelyezett, megvalósulásra váró dolgait. Ne gondold azonban, hogy elég, ha felismerted, istenadta képességeid milyen életpályára utalnak és ennek megfelelően választottad meg kenyérkereső foglalkozásodat, mert *sohasem* szabad elfáradnod Isten dolgainak, szándékainak keresésében. Hiszen egy-egy pálya nem jelent pusztán egy bizonyos határozott munkakört, hanem mindegyikben szembentaláljuk magunkat az egész pezsdülő étellel; életutunkon együttjárunk másokkal, utunkat keresztezik mások és utunkban szembentaláljuk magunkat másokkal is. Hogyan vezethetné tehát azokat, akik együttjárnak veled, úgy, hogy pusztulásba ne vidd őket, hogyan szerezhethetnél bizonyosságot afelől, hogy mikor enged magadat a gáncsoskodóktól utadtól eltéríteni, mikor kell velük szemben megalkuvás nélkül szembeszállnod és utad folytatását kiküzdened, — ha nem vagy szüntelenül, aggódó figyelemmel foglalatossá Isten dolgaiban és nem kutatód az Ő akaratát?

Ebben pedig nem akadályozhat meg bennünket semmiféle meg nem értés, ha közben-közben még úgy fáj is. Pedig ezt senki

sem kerülheti el. Még könnyű a helyzetünk, ha azok részéről ér, akikről különben is tudjuk, hogy egy világ választ el tőlük érzésben, gondolkodásban egyaránt. De valósággal a gyötrelmig válik fájdalmassá a megnemértés, ha azoknál kell azt valakinek tapasztalnia, akiket szeret, akikkel talán még a vérség kötelékei is összefűzik. Van házasság, amely azért szenvedett hajótörést, mert az egyik fél nem akarta követni a másikat azon az uton, amelyre Isten akaratának engedve lépett. Testvérek idegenekként élnek egymás mellett, mert míg az egyik teljességgel átadta magát Istennek, addig a másik szánakozó mosollyal válik el tőle és a világ dolgai előtt hódol meg, azok oltárán áldozza fel a lelkét. És van gyermek is, akit gyermekora boldogságával rabol meg, ha fésző kis hívő lelke először döbben arra a tapasztalatra, hogy hitével egyedül áll és szüleinél legszentebb érzéseivel nem talál megértésre, sőt talán egyenesen kiméretlen törekvésükkel kell szembeszállania, amellyel a maguk világnézetét akarják reáerőszakolni. Bizony nehéz ilyenkor megmaradni az Isten dolgaiban foglalatos életben? és mégis csak ez az élet halad azon az uton, amelyen minden fáradságosan megtett lépés gyermeknek is, nagynak is lelki gyarapodást hoz, amely enyhíti, sőt feledteti a megnemértés fájalmát.

2. Erről a lélekben való gyarapodásról Jézusra vonatkozólag azt mondja evangéliumunk, hogy gyarapodott bölcsességben, Isten és emberek előtt való kedvességben. Hogy ezen a bölcseségen nem kell különféle világi tudományokban való előrehaladást értenünk, az egészen természetes. A régi zsidóknál ez a két szó: bölcsesség és balgaság egészen határozottan vallásos jelleget viselt magán. Az előbbi, a bölcsesség, jelentett Isten akaratát kereső és előtte feltétlenül meghajló életet, az utóbbi, a balgaság, pedig Istentől való elfordulást és a világ előtt való megalázkodást. Ebben a vallásos értelemben kell vennünk Jézusnak bölcsességben való gyarapodását, és ilyen bölcsesség terem minden Isten dolgaiban foglalatos élet útján. Közelebbről pedig ez a bölcsesség nem jelent mást, mint minden dolognak a helyes értékelését. Helyes értékelését a bajoknak, szenvedéseknek és az örömeknek, boldog napoknak, helyes értékelését az egész földi életnek és az örökkévalóságnak. A bölcs ember a csapások közepette nem siratja feldúlt boldogságát és nem növeli kínjait terméketlen elképzelésekkel, hogy milyen nyugodt és kellemes lehetne most az élete; a bölcs ember a lelkét vizsgálja, hogy vajjon mivel idézte elő vagy érdemelte meg a bajokat, vagy pedig micsoda nyereséget jelentő meglátásokra akarja őt azok által elvezetni a nevelő Isten. És a bölcs ember nem rendezkedik be ebben az életben úgy, mintha annak sohasem szakadna vége, hanem helyt ad annak a kérdésnek is, hogy vajjon hol tölti az örökkévalóságot.

Épen ezért kellő értékére szállítja le az emberek előtt való kedvességet és nem esik kétségbe, ha nem harsog a fülébe a népszerűség tapsa. Sőt tudja, hogy erről eleve le kell mon-

дания, ha Istent akarja szolgálni. Jézusról ugyan azt halljuk, hogy gyarapodott az emberek előtt való kedvességben is. De jusson eszünkbe, hogy ez a kedvesség csak addig tartott, amíg nem lépett népe elé ezzel a felhívással: „Térjetelek meg!” (Mk. 1. 15-) és fülükbe nem dörögte: „Jaj néktek képmutatók!” (Mt. 23. 13.); míg végre az emberek előtt való kedvesség igazi értékéről és mulandóságáról a „Feszítsd meg” gyűlöletteljes felhőrdülése tett örök időkre szóló bizonyosságot. Akik pedig Jézus nyomdokain akarnak járni, nem várhatnak külön sorsot, hiszen „a szolga nem nagyobb az ő uránál”. (Ján. 15. 20.) Ezzel kapcsolatban azonban egy dolgot ne tévesszünk szem elől. Ha embertársaink részéről idegenkedéssel, nemtetszéssel, rosszalással találkozunk, óvakodjunk attól, hogy ezt minden megfontolás nélkül az alantjárók bérének vegyük, amellyel azok a közülük kiválónak fizetnek. Mert a világnak jó szeme van, amikor Krisztus követőinek életét figyeli és rosszalása sokszor azon a helyes megfigyelésen alapszik, hogy valaki megszurte a szunyogot, de elnyelte a tevét. (Mt. 23. 24.) Az emberek előtt való kedvesség elvesztése azért mindenkor komoly lelkiismeretvizsgálásra indítson s ez csak akkor mentsen fel, ha Isten előtt kedves élet részesült a világ részéről elítéltetésben. Ha pedig az ő szent segedelmével az ilyen életben gyarapodunk, akkor mindenképen nyugodtak lehetünk. Mert ha az Isten előtt való kedvesség nem jelenti is érdemek jutalmazását, amelyet a világ megtagad, de jelent bizonyosságot Isten kegyelméről. Hogy pedig erre leghűségesebb igyekezeted mellett is mindig rászorulsz, azt, T., úgy-e nagyon is jól tudod?

Ha azonban bizonyosságod van Isten kegyelméről, megbecsülhetetlen kincsed van, t. i. békességed a félreértések keservei közepette is, megbékélt lelkiismereted, gyarlóságod közepette is. Hogy ezt a kincset soha se kelljen nélkülözned, te, akinek immár mögötte vannak a gyermekkori gondtalan évei és a férfikor rögzös útját járod, szintén tanulj a gyermek Jézustól. Soha meg nem restülve tedd meg, amire az apostol is figyelmeztet a mai vasárnapra rendelt epistolai szentígyében: vizsgálj, „mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata.” (Róm. 12. 2.) Amen.

Budaker Oszkár
soproni lelkész.

Az örvendező élet.

Vizkereszt utáni II. vasárnapra.

János ev. 2. 1—11.

Az emberélethez elválaszthatatlanul hozzátartozik, hogy abban — miként a természet életében nappal és éjszaka — úgy változassák egymást öröm és szomorúság. Bármennyire is ránehezdedjék életünkre a szenvedések sötét árnya, itt-ott mégis, ha még oly halvány fényel is, de ránk mosolyog az örömnék, a boldogságnak sugara. Ezekért a jobb napokért, az örömnék e ránkragyogásáért szeretjük az életet, ragaszkodunk hozzá.

Igy építi, így neveli a gondviselő Isten az embert. Ugyan hová lenne az ember, ha szenvedések tüzeiben nem tisztulna a lelke? De ugyanolyan joggal kérdezhetjük: mi lenne az emberből, ha más osztályrésze nem volna az életben, mint csak keresztihordozás; ha csak könnyei volnának, de mosolya soha?

Isten úgy akarja, hogy mind a kettőből kivegyük a részünket: a szomorúságokból is, de az örömből is. Ez utóbbit különösen kell hangsúlyoznunk, mert mi — elég tévesen — úgy gondoljuk, hogy az igazi istenfélő keresztyén élettel valahogyan jobban összeegyeztethető a könny, mint a mosoly, a boru inkább mint a derű.

Isten örvendező életet akar nekünk adni s még a szomorúság fellegeit is azért borítja reánk, hogy utána annál szebben, annál tisztábban ragyogjon le reánk az öröm, annál fogékonnyabb legyen a szívünk az öröm befogadására. Ime az Úr Jézus minden vonakodás nélkül, készséggel elfogadja a meghívást a kánai menyegzőre, ahol öröm, boldogság tölti el az emberek szívét, ahol a násznép hangulata, lelkiállapota olyan éles ellentétben állónak látszik az Úr Jézus szent komolyságával. Elfogadja a meghívást nem azért, hogy megfossza e társaságot az örömtől, hogy a földi lét örömeinek hiábavalóságáról beszéljen nekik, hanem, elfogadja azért, mert együtt akart örülni az örülőkkel. Úgy képzelem el a kánai menyegzőt, hogy ott Jézus szelid, jóságos arcáról lesugárzó melegség végigsimogatja az emberek szívét és Jézus megértő lelke megáldja az örvendező násznépet.

Ne csak az menjen Jézushoz, aki bánatának könnyeit akarja elsírni keresztfája alatt, aki meghasonlott az étellel, hanem az is, aki szereti az életet, aki örülni akar az életnek. Sehol se fakad az örömnék annyi virága, mint Jézus közelében.

Nincsen abban semmi keresztyénietlen dolog, ha az ember keresi az élet örömeit. A teremtő Isten édenkertnek szánta a világot, az ember rontotta azt el és tette a siralom völgyévé. Valahol a lelkünk mélyén még ma is ott él az édenkert emléke és ezt keresi az ember, amikor az élet örömeit keresi, azok után fut. Ezen a ponton arat a Sátán legnagyobb diadalt az emberen, mert elkábítja az embert azzal a hazugsággal, hogy

csak nála van öröm, de Jézusnál ilyesmi nincs. Ezért van Jézus táborában olyan kevés azokból az emberekből, akik keresik ennek az életnek örömeit.

Igen, Jézus mogfoszt téged bűnös örömeidről, mert előtte mindennél többet ér a örökkévaló lelked. De megáldja, megnöveli azokat az életörömeiket, amelyek lelked javát szolgálják. Miden olyan életöröm megengedett dolog az Isten előtt, amelyik elbirja Jézus jelenlétét. Ilyenek-e a te örömeid? Vajjon volna-e bátorságod Jézust meghívni oda, ahol te örvendezni szoktál, ahol te szórakozásaidat, kedvteléseidet keresed? Nem zavarna-e ott Jézus jelenléte? Ha nincs bátorságod Jézust oda meghívni, ha úgy érzed, hogy ott Jézus jelenléte nagyon zavarna téged. vigyázz: ez örömmek e poharában méregcseppek vannak! Dobj el magadtól, menekülj tőle, amíg nem késő. Ezt az örömet nem az Isten készítette számodra, hanem a Sátán.

Jézus jelenléte nemhogy nem zavarta meg a kánai menyegző örömeit, hanem inkább még teljesebbé tette azt, mert, amikor elfogyott a násznép bora, sokkal jobbat adott nekik, mint amilyen volt az, ami elfogyott.

Jézus az igazi, a teljes életöröm egyetlen örök forrása. Oh, hogy erről az oldaláról mily kevésbé ismerjük az Úr Jézust! Ha itt megértenénk Őt, bizonyára közelebb jutna a szívünkhöz, mert hiszen a szívünk azt tudja igazán szeretni, ahoz tud nagy szeretettel ragaszkodni, aki az öröm forrásait nyitja meg előtte. Jézusnak egyenesen az a küldetése, hogy megnyissa a mi szemünk látását, a fülünk hallását, hogy lássuk és halljuk azt a sok szépet és jót, amit Isten keze ebbe a világba beléhelyezett, hogy azokon örvendezzünk és egész életünk örvendező élet legyen. Kérded, hogyan cselekszi Ő ezt meg? Úgy, amint a kánai menyegzőn cselekedte, amikor teremtő isteni erejével a vizet borrrá változtatta. A te lelked az, amit Ő olyanná formál, hogy örvendező élet legyen az életed.

Testvéreim, a lelkünk olyan, mint az ablak, amelyen keresztül kifelé nézünk. Ha az az ablak, amelyen keresztül a szobából kinézel, homályos, ha azt nem tartod tisztán, mindent homályosan fogsz látni a kint lévő dolgokból és a napsugár is hiába próbálkozik beragyogni a szobába, a fénye megtörik, elhomályosul az ablak miatt. Ennek igazán nem a napsugár az oka.

Miért van olyan kevés öröm az életünkben s ha van is öröm, miért tapad azokhoz annyi bűn és bűnhődés? Azért, mert a lelkünk bűntől homályos, tisztátalan ablakán keresztül tekintünk bele az életbe, nem tudunk határozott megkülömböztetést tenni áldott és átkos örömek között. A tisztátalan lélek homályos ablakán keresztül nem tud a szívünkhöz érni azoknak az örömeknek sugara, amelyeket Isten reánk áraszt.

A mi bűnös szívünket teremti újjá Jézus s ez az újjáteremtett szív úgy megtelik soha nem álmodott örömmel, mint azok az üres kövedrek a kánai menyegzőn megteltek tüzes

borral. A hibát tehát soha az életed külső körülményeiben keresd, hanem a magad lelkében. A Jézus által megújult szív meglátja, mint ragyog felé a legszürkébb és legrobotosabb mindennapi életből is még a kereszthordozás golgothai útján is valami csodálatos, áldott örömmek meleg sugara. Így nyílik meg előtted a világ legörvendetesebb beszéde: az evangélium, a Biblia s új értelmet, új jelentést kap számodra az, hogy „Isten úgy szerette a világot...“

Igy válik az életünk örvendező életté, mert a szívünk, ez az elveszett gyermek, ez a tékozló fiú hazatalált. Jézus hazavezette az apai házhoz: az Istenhez. Ámen.

Molitorisz János
ostffyasszonyfai lelkész.

† Munkánk igazi jutalma.

Hetvened vasárnapra.

Máté 20. 1–16.

Azt tartja a közmondás: „A madár repülésre, az ember munkára van teremtve.“ Vagy mai főénekünk szerint: „Nem henyélni, munkásságra Hívott Isten e világra.“ Üdvözítő Jézusunk is azt mondja s példájában egyuttal az emberi hivatást jelöli meg: „Az én Atyám mindeztideig munkálkodik, én is munkálkodom.“ (Ján. 5. 17.) Pál apostol még határozottabban és nyomatékosabban fejezi ki az embernek munkára való rendeltetését és köteletségét, amikor azt írja: „Ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék.“ (II. Th. 3. 10.)... Az élet meg is szabja mindenki számára a munkatért. Az egyiket az eke mellé állítja, hogy művelje a földet; a másikat a tanítószékbe ülteti, hogy művelje az értelmet és szívet-lelket. Ezt a bírói asztalhoz, hogy ossza az igazságot; amaszt a törvényhozó padba, hogy munkálja a haza javát, a közjót. Az egyik iparral, kereskedelemmel foglalkozik; a másik a tudomány magasságait és mélységeit vizsgálja, kutatja. Az egyik szolgál, a másik fénnel övezve uralkodik. Egyik állás sem a kényelem párnája; mindegyik munkatér, melyen Istentől adott erőnket, tehetségeinket kifejtteni, emberi hivatásunkat betölteni tartozunk.

Ezt beismeri, belátja s ezzel még kibékül a legtöbb ember. Nem a különböző állás és munkatér miatt hangzik itt annyi panasz, zúgolódás; nem e miatt készülnek ma nyíltan, vagy titkon egyes osztályok az egész állami és társadalmi berendezkedést felforgatni, megsemmisíteni, hanem amiatt, hogy a különböző munkának a jutalma nagyon különböző, eltérő. Az egyik ember testet és lelket emésztő, éjt-napot egygő tevő munka mellett is alig tudja a betevő falatot megkeresni; míg a másiknak a sokkal könnyebb munka fényt, kényelmet, jólétet, bőséget ad. Az egyik tetszése szerint válogathat a munkaesz-

közökben és alkalmakban, egyéni hajlamainak megfelelően választhatja ezt, vagy amazt a nagy földi jutalommal biztató munkát; a másikat kérlelhetetlen sorsa fátumszerű végzéssel rabszolgaként láncolja oda a nyomoruság gályapadjához. Az egyik addig munkálkodik, míg ereje van s kedve tartja; a másik gyöngtül s törődött tagokkal, kimerülve s elcsigázva is kénytelen húzni az igát, míg csak le nem roskad terhes keresztye alatt. S tagadhatatlan, az emberiség nagyobb része ahhoz az osztályhoz tartozik, melynek több jut a munkából, mint az elismerésből s jutalomból. —

Törvényhozások, társadalmi és egyházi intézkedések törekedtek és törekeshnek megszüntetni, enyhíteni ezt a visszasságot. De mindeddig nem sikerült és — bár a jelek szerint még sok zavarának és háboruságnak lesz ez a felidézője — nem fog teljesen sikerülni a jövőben sem. Mert hiszen e földön tökéletes egyenlőség nem volt, nincs és nem is lesz soha. Ha tehát a földre tekintünk, lelkünk itt megnyugvást nem talál. Egyedül a hit képes ez ellentéteket kiegyenlíteni, vagy legalább is megbékéltetni azokkal az által, hogy az esetleges és folyton változó földi jutalmazás mellett amaz örökké egyenlő mennyei jutalmat mutatja, melyet nem földi mérték: nem születés, kor, rang, hivatal, vagy állás szerint osztanak. Mi szerint tehát?

Mitől függ munkánk igazi jutalma?

1. Nem attól, hogy mit, hanem attól, hogy kinek dolgoztunk.

2. Nem attól, hogy meddig, hanem attól, hogy hogyan munkálkodtunk.

1.

Hasonlatos a mennyeknek országa a gazda emberhez, aki jó reggel kiméne, hogy munkásokat fogadjon az ő szőlőjébe. Nagyon találó képe a szőlő a mennyek országának. Mert amint abban megtalálták a maguk munkakörét a kora reggel munkába állók csak úgy, mint a 11 órakor felfogadottak: azonképen Isten országában is megvan kinek-kinek a maga korához, erejéhez és tehetségéhez mért feladata. Legyen az gyermek, felnőtt, vagy a sir szélén álló aggastyán; férfi, vagy nő. — A szőlőben s jelképesen a mennyek országában való különböző munkát szépen rajzolja meg egy, a wittenbergi városi templomban levő szőlőskertet ábrázoló kép. Melanchton és egy másik lelkész vizet mernek a kútból, hogy öntözzenek; Luther kezében kapával porhanyítja a földet, irtja a gatz, gyomot. Más két reformátor-társuk karót ver a tőkék mellé; egy másik az indát igazgatja, kötözi. Odább ismét más a már érett szőlőfürtöt metszi le s rakja kosárba; megint más a telt puttonnyal a sajtó, a pince felé tart. A festmény szélén rajzolt alakok pedig magát a festőt, Éber Pált és családtagjait ábrázolják, amint éppen a szőlőbe igyekeznek. Ime, hányféle munkás, mennyi különböző s végeredményben mégis egy cél szolgálatában álló munka.

Ebbe a különböző munka-alkalmakat nyújtó szőlőbe küldi az a gazda is a felfogadott munkásokat. Nem mondja meg nekik, hogy mit dolgozzanak; nem egyforma testi erőt s képességet kívánó munkát biz rájuk. Mert hiszen tudja, hogy a jó reggel és a 11 órakor munkába állóktól, vagyis az élet hajnalán és estéjén levőktől nem várhat annyit, mint a 3—6—9 óra tájban munkába állottaktól, vagyis az élet delén, tehát testi és lelki erejük s képességeik teljében levőktől. Azért egyszerűen csak annyit mond: *Menjete el a szőlőbe*, — dolgozzatok ott erőtökhöz és tehetségtekhez mértén, *s ami igazságos, megadom néktek*. Amidőn fizet is, nem kérdi tőlük: Mit dolgoztatok? gyomlálgattatok, vagy öntöztetek, kapáltatok, vagy nyesegettetek, kötöztetek, vagy szüreteltetek? — hanem mivel tudja, hogy mind neki dolgoztak, egyformán fizet mindegyiknek. . . Ime, a nagy különbség a földis a mennyei jutalom között. A földön a fő kérdés: mit tettél; s aszerint van a jutalom száz és száz foka megállapítva a legalacsonyabb napszámtól a legmagasabb fizetésig. S mennyi ferdeség, mennyi visszásság, mennyi igazságtalanság szülője ez a földön! Hiszen sokszor a legtisztább szándék, a legjobb akarat, legnemesebb törekvés nem talál elismerést, méltánylást és jutalmat itt; míg máskor meg a gonoszság, a bűn, az erkölcstelenség, a képmutatás és árulás nyomán elismerés s nagy jutalom jár.

De tegyünk mindig különbséget ezen földi és amaz igaz jutalom között, melyet attól kapunk, aki minket, engem is, téged is munkára hívott; szőlőjébe állított. Önála nem az a fő kérdés, hogy mit tettél, hogy az ő szőlőjében milyen fajta munkát végeztél? Hogy földműves-e, avagy iparos; szegény-e, avagy hatalmas, előkelő állást betöltő; szolga-e, avagy úr; alattvaló-e, avagy uralkodó voltál? Hanem azt kérdi: akárhol voltál, akarmiben fáradtál, kinek a szolgálataiban állottál? Különféle földi kötelességeid teljesítése közben előtted lebegett-e igazi örök hivatásod; a földiekben való sáfárságodat megszentelte-e a nekem való szolgálat? Anyagi előmeneteledet, jólétedet célzó törekvéseid mellett nem feledkeztél-e meg arról, hogy voltaképen az én szőlőmnek a munkása vagy? Mert hát azok vagyunk mi mindnyájan, akárkik és akármik legyünk is földi mértékkel mérve s testi szemekkel nézve. Mert kérdem: mi vagy te? s mi a koronás király? s mik annak minden tanácsosai? Nem mások, mint ama mennyei gazda szőlőjének a munkása, Istennek a szolgálói, akik lerakják majd koronájukat s minden érdemrendjeiket épúgy az Úr előtt, mint te egyszerű munkaeszközeidet és szerszámaidat; akik itt hagyják mindazt, amit a földön jutalmul nyertek, — s elmennek, hogy elvegyék veled együtt, aki tán semmit sem nyertél, amaz igazi mennyei jutalmat aszerint, amint itt e testben éltek. Aszerint, amint a földnek, vagy a mennynek, a bűnnek, vagy az Istennek szolgáltak.

Nem azt mondom ezzel Testvéreim, hogy ne keressük mi a földi jutalmat; sőt ellenkezőleg nemes versenyrekelve egy-

mással törekedjünk már itt a kisebb, vagy nagyobb elismerést s jutalmat kiérdemelni. A földműves törekedjék okos és szorgalmas gazdálkodás által arra, hogy minél nagyobb hasznot lásson munkája után. A lelki tanító törekedjék kitűnni a tanításban, az intő az intésben. A hivatalnok, tisztviselő törekedjék följebb emelkedni, magasabb rangra, nagyobb kitüntetésre. Ámde a fő, hogy bármit teszünk is, mint Pál apostol mondja: „Akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére miveljetelek”. (I. Kor. 10. 31.) Tehát Istennek szolgáljunk, az ő országát és annak igazságát keressük mindenek felett; szenteljük egész életünket az Ő dicsőítésére s dicsőségére. Mert munkánk igazi jutalma nem attól függ, hogy mit tettünk, miféle állásban, rangban voltunk itt e földön, hanem attól, hogy kinek szolgáltunk.

2.

És továbbá nem attól, hogy meddig, hanem hogy miként, hogyan dolgoztunk.

Mikor pedig beestvéledék, monda a szőlőnek ura az ő vincellérének: Hívd elő a munkásokat és add meg nekik a bért az utolsóktól kezdve míg az elsőkhöz. Jönnek sorba a munkások. Legelőször a 11 órásak, majd a többiek, végül az első; s fejenként mind tíz-tíz pénzt vőnek. A gazda nem tesz semmi különbséget; nem állít fel fizetési osztályokat és fokozatokat köztük. Amint már a felfogadáskor nem szabta meg, hogy mit dolgozzanak, hanem csak azt hagyta meg nekik, hogy menjenek el az ő szőlőjébe, vagyis álljanak az ő szolgálatába: úgy most sem kérdezi, hogy kiki meddig dolgozott, meddig szenvedte a napnak terhét és hévségét; hanem — mivel úgy látszik, mindnyájan egyforma szorgalommal és hűséggel dolgoztak — egyforma fizetésben részesíti őket. Nem az időtartam, nem a mennyiség, hanem a szolgálati minőség képezi tehát ama mennyei jutalmazásnak az alapját. Az a Péter, aki mindjárt az első között állott be a szőlőmunkások közé, nem kap többet, mint Pál, aki csak 6 órakereskedő volt, „fogadtatott meg az Úrtól”; vagy akár az a bűnbánó lator, aki meg éppen-séggel a 11-ik órában, az örökkévalóság küszöbén tért meg. A földi ellentétek így nyernek kiegyenlítést, így olvadnak fel a jutalom kiosztásánál és elnyerésénél egy egységes harmóniában.

Az egyenlő elbánás láttára zajongni, zúgolódni kezdenek az első a házi gazda ellen. Mert gondolkodásuk és felfogásuk szerint igazságtalanság, hogy aki 1 órát dolgozott, ugyanannyit kapjon, mint ő, akik 12 órán át munkálkodtak. De a házi gazda másként gondolkodik: „Nem az én gondolataim a ti gondolataitok és nem az én utaim a ti utaitok” — így szól az Úr. (Ezs. 55. 8.) Óh hányszor látjuk ezt az életben! Emberi gondolkodás és számítás szerint mily sok ilyen érthetetlen dolog, mennyi megfejthetetlen rejtély tárul elénk lépten-nyomon ma is ezen a földön. Az egyik ember egész életén keresztül küzd, fárad, míg a másik minden küzdelem nélkül futja meg pályáját. Az egyik hosszú kort ér s csak késő vénségében száll az óhajtott sírba;

a másik néhány napos, néhány éves korában, beváltatlan reményekkel, szép és magasztos tervekkel telve kénytelen bucsut mondani ennek a sok szomorúsága, visszásága mellett is oly édes életnek. Az egyik szülőnek megadatik, hogy gyermekeit fölnevelhesse s elhelyezhesse; a másik korán, mikor még a legnagyobb szükség volna reá, dől ki, támasz nélküli özvegyet s gyámoltalan, neveletlen árvákat hagyva maga után. Az egyik ifjúságát bűnben tölti, utóbb Istenhez tér; a másik meg gyermekkorában még hisz, de évei multával az élet csalódásai kiölik szívéből a hitet és bizalmat. Az egyik a földi létnek csak a napsugaras, virággal borított, derűs oldalát ismeri, míg a másik felett állandóan a nélkülözés, nyomor, gond és fájdalom sötét fellege borong... Hogyan magyarázod meg mindezt emberi számításod, véges gondolkodásod szerint? Ugyebár nem vagy képes megérteni s megmagyarázni? Azért jajdul fel még a valóságos lelkű költő is:

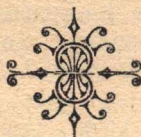
Elhervad a virág, kidől a büszke cser,
Mélység lesz a tető a tenger fenekén;
Ama törvényt, mely szül, változtat, elseper,
Egykor fénylő bolygók mutatják feketén. —
Ember, ki most nevet, zokogni megtanul,
Meghal az átkozott, meghal a siratott;
Nép lesz nagy nép felett s elvész óhatlanul...
Uram, nem érthetem a Te akaratod!

Bizony az életnek talányos, nehéz dolgain a gyarló emberi értelem nem egyszer fennakad, megütközik; s az ajak megtelik panasszal, keserűséggel, zúgolódással, mint azoknál a példázat-beli első munkásoknál. De az ilyen megfajthatetlennek látszó kérdésekre alkalmazd a hitnek mértékét, melyeket az a szőlős gazda, az Isten felállít. Ő ugyanis ítéletének mérlegébe nem a mi jótetteink számát, hanem a mi jószándékainkat veti. Nem azt kérdi: meddig; hanem: hogyan munkálkodtál, hogyan éltél? Igaz buzgósággal-e, vagy képmutatással; önzetlen szívvel-e, vagy a magad hasznát kereső számítással; szeretettel-e, vagy könyörtelenséggel; odaadással-e, vagy kénytelen-kelletlen? Ónála, ki előtt ezer esztendő olyan csak, mint egy nap (II. Péter 3. 8.), néhány nap, vagy 70—80 esztendő nem számít, nem jelent különbséget. Azért is nem életkorod, hanem az Ő szolgálatában tanúsított hűséged szerint ítél majd meg; nem éveidnek a számát veszi mérték alá, hanem szívedet, szívednek indulatait és érzelmeit tekinti.

Igy egyenlíti ki a hit e világnak ferdeségeit. Azért ha a földi jutalom talán kedvezőtlen lenne is rád nézve; ha a világ, tán saját gyermeked is követ dobna rád s hálátlansággal fizetne jószágodért, ha életed fonala hamar megszakadna s kevés időd lenne is: csak szívedben legyen igaz szándék, buzgóság és hűség. — Lépj be az Úr szőlőjének munkásai közé, állj be az Ő szolgálatába. S bár a jutalomra, az égi korona elnyerésére nézve mind-egy, ha 11 órakor történik is megtérésed; de mivel a mi hónap-jaink számát csak az Isten tudja (Jób 14. 5.); te nem tudhatod,

hogy ez óra, melyben most még szól hozzád, hívogat, nem az utolsó órád-e: azért „Ne halogasd megtérésedet, Ma tedd, amit szükség tenned“. S amit tész, tedd buzgón, híven, akkor nyugodt lélekkel nézhetsz amaz este elé, melyben téged is maga elé szólít az Úr, hogy vincellérje, a Jézus Krisztus által megadja béredet, örökkévaló igaz jutalmadat. Ámen.

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

Harangavatási beszéd.

(Elmondattott Kapolcson 1927. Advent IV. vasárnapján.)

Ján. I. 14—28.

Ker. testvéreim az Úr J. Krisztusban! 1916 szeptember 1-én szomorú napra virradtunk, mert messze idegenben, hozánk szent érdekeiért gonosz ellenségeink ellen harcoló szereteteink után, útra indult 2 harangunk is oda, ahol vérrózsás és könyvirágos csatatereken, milliók bánatára bő aratását végezte a kegyetlen halál. Nemzeti énekkel ajkunkon, fájó könnyekkel szemünkben vettünk tőlük künn, templomunk előtti téren örök búcsút, mert égfelé mutató tornyunkban ércnyelvük életet beszélt, míg ott voltak s innét leszállva, halált dörögni mentek el.

Könnnyült akkor szemeinkben, mert aggódva gondoltunk arra, hogy nem halált visznek-e ágyúvá formálódva különböző harctereken szenvedő szeretteinkhez s a szemünkben tündöklő néma könny beszédes ajakká válva kérdezte, miért kellett megtörténni ennek? Hisz a magyar nem bántott senkit; büntesse meg Isten átkos ellenségeinket!...

Ime — szeretett testvérek — ma, 1927 december 18-án a 2 harang közül az egyik visszajött, hogy megnagyobbodva, az elmentek régi helyén még szebb nyelven végezze azon áldásos munkát, amelyet kényszerülve félbenhagytak amazok. Visszajött, mert jó szívek, — néhányan olyanok is, akik más oltárnál imádják közös Istenünket, — kegyes adományokkal: Istennek tetsző, áldozatos kövekkel rakták ki számára azon utat, amelyen visszajöhetett hozzánk. Akkor az eltávozottak után ejtettünk könnyet; ma is könnyült szemünkben, de e könnyet nem bánkódás, hanem öröm szülte, mert Isten jósága áldozatkésztségre indítván a szíveket, megengedte érnünk, hogy nem maradt egyedül, árván nagy harangunk, — amely mélabús hangjával hegyen-völgyön messze szállva, mintha hívta volna vissza elment társait, hogy ne maradjon árván!...

K. T. Itt vagyunk Isten szent házában, — sokan azok közül is, akik e haragnak a hősi halottakat elsirató első hangjával együtt sirassák meg kedves halottainkat, — hogy ez oltár elöl bocsássuk el magasztos útjára, az áldozatkésztség teremtette haragot!

Isten rendelése szerint, mindenkinek és mindennek rendeltetése van. Rendeltetése van e haragnak, amelyre utal a mai evangélium is.

Ev. János I. 19—28. v.

A harangszava kiáltó szó:

„Egyengessétek az Urnak útját!”

Ádvent van, Advent szavát veszi át a harang s szól a keresztyén világnak: Egyengessétek Krisztusnak hozzátok vívő útját! Utegyengetés: Krisztusvárás, — méltó megünneplése a Karácsonynak!...

De nemcsak Ádventben, hanem valahányszor megszólal, mindig az Ádvent szavát szólja, mert egész életünknek Adventnek, Jézus útja egyengetésének kell lenni. E nélkül nincs boldogulás a földön, nincs üdvösség a menyben.

Ha vásár- és ünnepnap van, hallatja szavát: óh jöjjetek ide szeretett hívek, hogy egyengethessétek az Úrnak útját, eltávolíthassátok az útból a világszeretetek, a hitközönyiek, annak a téves, kárhozatos gondolkodásnak köveit, hogy Isten, vallás nélkül is megélhet az ember. A régi hitbuzgóság tüze, hadd kapjon nálatok új erőre! Hisz e szent hely Jákób lajtorjája, amely az élet virágtalan pusztaságát összeköti az éggel. A hit angyala innét megy az égbe, elpanaszolni Istennek az élet baját s lehozza Istentől — a könnyek útján is — az égi Gileádnak bánatos szívet gyógyító balsamát! Imádságra összetett kezet, itt érint Istenkéz. Amig van összetett kéz, addig van Isten is és nincs kétségbeesés. Amig van imádság, addig van áldás is és nincs hiábavaló fáradság, nincs kárbavesztett életküzdelem. Az imádság összetört élethajóból az a maradék deszkaszál, amelyen megmenekül a veszni indult élet!...

Szól a harang: Egyengessétek az Urnak útját! Távolítsátok el az útból az önhittséget, a lelki gőgöt, amelynek talaján terem a gyűlölség, békétlenség s a vétkek sokfélesége, hadd legyen az Urnak útja tiszta, felékesített igaz alázatosság s bűnbánat virágaival; hadd lássa a Megváltó, hogy gondoltok reá s üdvötkre. Egyengessétek az Urnak útját mondja a harang, ha az éj setét fátyola borul a nagy természetre. Egyengetitek az utat, ha Istent áldjátok harangszavára azért, hogy az eltűnő nappal veletek dolgozott, mert tietek volt a munka s övé az áldás. Jön a hajnal bibora: áldjátok az Istent, hogy az éj nem vetett véget életeteknek, angyalaival őrzött benneteket s szent nevében kezdjétek s végezzétek a munkát, amelyet kenyérré változtat az Isten!...

Szól a harang, ha letette társad vándorbotját s Isten akaratából az élet zaját a sir csendjével cserélte fel. Annak útja Jézushoz ért s boldog lesz nála, ha élete a munkában s Istenfélelemben Jézus útjának egyengetése volt. Mig a harang a holtat megsírátja, téged élőt szavával int, hogy mig útnak vége nem szakad, siess Jézusodhoz! Nem tudod mikor omlik össze sátorod s lelkednek úgy lesz örökkévaló épülete a menyben, ha Jézus útjának egyengetése által amig élsz, méltónak lenni igyekszel arra! Te szép harang, amelyet széppé, kedvessé tesz nekünk az áldozatkészség, elmégysz ez oltártól végezni tisztet! Óh vajha ne jeleznél tüzet soha, de mégis gyűjtanál tüzet mindig!...

Ne jeleznél tüzet, amelynek nyomában pusztulás, bánkó-

dás, könnyek teremnek, de gyujts tüzet mindig, valahányszor Krisztus útjának egyengetésére megszólalsz: tüzet a lelkekben, istenfélelemnek, imádságnak, ember szeretetnek tűzét. Első szavad, amely a hősi halottakat siratja meg: szálljon fel imádságként Isten örök trónjához, hogy adjon a jóságos Isten nekik egy virágszálat abból az égi koszorúból, amelyet angyalok fontak a vértanuknak az Édenkert hervadást nem ismerő virágaiból, hogy így fogadhassák majd egy szebb életben, e földön őket sirató szeretteiket!...

Viseljen rád gondot Isten, addig míg majd szavad sok ezer magyar harang szavával fenséges zenévé összeolvadva, Kárpátoktól Adriáig hirdetitek az örömhirt, hogy a megsiratott leányzó: Hungária nem halt meg, csak aludt, — megbocsátott Istenünk, visszajött Nagy-Magyarország: Dicsőség a magasságos menyekben az Istennek, a földön békesség s az emberekhez jóakarát!...

* * *

Kedves harangunk! Nem tartóztatunk fel tovább, elbocsátunk, felavatlak szép szolgálatodra: Az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében! Áldjon meg az Atya Isten, őrizzen meg a Fiú Isten, szenteljen meg a Szentlélek Isten! Feddj, ints Krisztus útjának egyengetésére! Ámen!

Magyary Miklós

kapolcsi lelkész, tb. esperes.

Zászló-avató beszéd.

Elmondattott a Vasutas Dalkör zászlóavatásakor a templomban.

Érdemes Vasutas Dalkör! Testvérek a Krisztus Jézusban! Ezen a mai, Önökre nézve oly szép és ünnepélyes napon eljöttek ide a mi templomunkba is, hogy a protestáns egyházak szertartása szerint is megáldassák a beszerzett új egyesületi zászlójukat. Eljöttek, hogy az Úrnak ezen oltára előtt is kérjék áhitatos imában az Isten megsegítő kegyelmét és áldását arra a magasztos törekvésre és célra, amelynek éppen ez a zászló a képviselője és kifejezője.

S mikor ezt tették, akkor ezzel kifejezést adtak azon meggyőződésüknek, hogy az Isten áldásának és kegyelmének elnyerhetése nincs csak bizonyos helyekhez és templomokhoz kötve, hanem elnyerheti azt az Isten után vágyódó szív mindenütt, ahol — mint Krisztus mondja — az emberek az Ő nevében összegyűlnek.

S én, mint az Úrnak e templomba rendelt szolgálója, a lelkem buzgó imádságával kérem is, hogy áldja meg az Önök zászlóját, az Önök magasztos munkáját az az Atyaisten, akiről itt e templomban nem szününk meg hirdetni, hogy Ő a világ

teremtője, fentartója s mindnyájunknak szerető mennyei Atyja. Áldja meg a Fiúisten, akiről itt e templomban nem szününk meg hirdetni, hogy Ő a világ Megváltója, Üdvözítője, minden emberi élet örök ideálja, örök eszménye s aki nélkül senki sem mehet az Atyához. Áldja meg a Szentlélekisten, akiről itt e templomban nem szününk meg hirdetni, hogy Ő ad nekünk minden jóra, szépre és igaz dologra erőt, Ő plántál az emberek szívébe szeretetet, hogy egymást, mint Isten gyermekeit, rangra társadalmi állásra, vallásfelekezeti különbségekre való tekintet nélkül testvéri szeretettel szeressék!

Buzgó, igaz szívvel kérem ezt s hiszem, hogy a szentháromságos egy Isten meg is hallgatja kérésünket s rásegíti Önöket magasztos céljuk elérésére.

Mert arról meg vagyok győződve, hogy Önök, mint eddig, úgy ezután is teljes erejükkel fognak dolgozni a Dalkörükben maguk elé tűzött s e zászlóra láthatatlan betűkkel felírt szép céljuk eléréséért.

Oh, szép, felemelő, magasztos ez a cél! A dal kultusza. A magyar dal művelése, ápolása, fejlesztése. Nem anyagi hasznot, anyagi eredményeket hoz és jelent ez a munka, hanem lelki nemesedést, lelki tökéletesbülést, lelki örömeket és lelki kincsekben való gyarapodást. Mennyire felette állanak ezek az értékek az anyagiaknak! Mennyire inkább megfelelnek az ember magasabb rendeltetésének és méltóságának! Ápolják hát továbbra is lelkesen és buzgón a dalt! Hiszen a dal sohse szükmarku, sohse hálátlan azokkal szemben, kik vele foglalkoznak. Arannyal fizet mindig! A lélek arany derűjével, a szív szép, boldog érzéseivel. A szárnyain felviszi az embert egy szebb világba, ahol elfeledi az életnek sok nehéz küzdelmét, sok durvaságát, szennyét és gonoszságát. És csudálatos változást idéz elő az ember egész életében, mert odasegíti, odaemeli az embert, hogy egyszerű ruha alatt és kidolgozott munkáskezdek mellett is lehet valakinek szép lelke, nemes érzésvilága és tiszteltreméltó, emelkedett gondolkodása.

Ápolják hát és szeressék a dalt, s különösen pedig a magyar dalt! Mert a magyar dalban benne van a magyar nemzet lelke. Benne sir a magyar nemzet sok-sok fájdalma. Benne van a magyar fajnak egész érzés és gondolatvilága. Benne van maga az egész magyar nemzet! S jaj annak a népnek, annak a nemzetnek, amelyik elhagyja a maga sajátos dalát, zenéjét, muzsikáját! s elcseréli divatos, de idegen portékákért. Az ilyen nemzet önmaga veti el magától az őstől reá hagyott drága nemzeti értékeket, hagyományokat.

Oh munkálják hát — különösen a mai időkben — lelkesen, fanatikusan, izzó honszeretettel a magyar dal kultuszát, mert csak így lehet reményünk arra, hogy meghallgatja a magyarok Istene a dal szárnyain hozzá szálló s az Önök zászlóján arany betűkkel ott csillogó kérésünket: Szabad hazánkat oh add vissza nekünk!

Te pedig — ezeknek a gondolatoknak és törekvéseknek szent szímluma — te szépséges zászló, légy megáldva az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek nevében!

Lobogj, ragyogj, — de lobogjon és ragyogjon a hazafias lelkesedésük és becsületes keresztyén, magyar jellemük is mindig azoknak, kik alád gyülekeznek. Az Isten gazdag áldása legyen rajtad s a magyar dal ápolóinak alattad összegyülekező seregén! Amen.

Horváth Olivér

nagykanizsai lelkész.

Halotti beszéd.

139. Zs. 2—12.

Gyászoló ker. Testvéreim!

Emberi kezek csinálta templom helyett most a mindenség nagy templomában, a teremtő Isten egének hatalmas kárpíttja alatt hangzottak el az Úr Igéjének szavai, melyeknek érvényét és erejét semmiféle hatalom sem döntheti meg. Úgy érzem, Testvéreim, hogy minden ilyen alkalomkor sokkal mélyebb bárázdát szántanak ezek az Igék az ember szívébe, mint bármikor is máskor. A ma embere vakon rohan, nem néz se jobbra, se balra, csak az ingatag szerencse mosolygó arcára tapad tekintete; de bármennyire is rabja legyen valaki e földi életnek, az enyészet hatalmának ilyen megnyilatkozásainál akaratlanul is meglepődötten, megilletődve áll meg és gondolkodóba esik. Az itt fekvő koporsó nemcsak a szemünkben rajzolódik le, de mélyen belevésődik szemünkön át a lelkünkbe és napokig ott fog sötétleni még a legkönnyelműbb ember lelkében is. Mivel testi szemeink csak a koporsóig látnak és aki érzéki szemeivel néz, az a koporsón túl csak sötétséget lát, lelkében pedig kimondhatatlan úrt érez, melyet mindenképen szeretne eltávolítani. azért mondhattuk, hogy az ilyenkor elhangzó Igék a szokottnál mélyebben vésődnek a szívekbe.

Itt a koporsónál, ahol az emberi érzelmeket legtöbbször a könny szokta kifejezni, az emberi értelem-akaratnak minden erőlködése ellenére sem tud megnyugvást szerezni számunkra, mert itt értelmünket messze túlszárnyaló kérdésekkel állunk szemben. Eddig látunk, de már azt sem láthatjuk, hogy mikor jutunk csak eddig is? Aztán meg, hogy amit látunk csak a természet folyásának egyik látványossága-e épenúgy, mint az évszakokban a tavasz és nyár után az ős, tél? Ilyen és sok más kérdés zsong a jelenlevő Testvérek lelkében és ül ki az arcokra és ezekre kell nekem olyan feleletet adnom, amely kielégítő lesz minden jelenlevő számára, a bánattól közvetlen lesújtottaknak pedig emellett még fájdalomenyhítő is.

Az imént szólottunk arról, hogy *testi szemeinkkel* csak azt látjuk, ami földi, ami emberi, ami véges. Azonban nemcsak ez

a szomorú, fájdalmas látvány az, amit emberinek tudunk és annak nevezhetünk. Vannak a földi életnek, az emberéletnek más kedves és lélekemelő oldalai, jelenségei és viszonyai is, amelyek itt a koporsónál mind véget érnek. Ha a legáltalánosabb viszonyt, a felebarátit vesszük figyelembe, amely a ti részvételekben is megnyilvánult, akkor azt látjuk testi szemünkkel, hogy ezzel a mostani végtisztességadásunkkal ez is megszűnik elhunyt felebarátunkkal szemben s csak az emléke fog élni a szívekben. Ha pedig a közvetlenebb kapcsolatot és viszonyt, a családi életet vizsgáljuk, akkor testi szemünkkel azt látjuk, hogy a halál zord keze széttépte azokat a kötelékeket is, melyek minden földi örömnök és bánatnak a főforrásai. Széttépte a hitvesek szíve és esküje szötte köteléket, szét a szülő gyermekeihez való kedves viszonyának, a gyermekek atyjuk iránti szeretetének kötelékét. Megszűnik a földi kapcsolat rokon, barát, testvér. egyház és nemzet között.

Mindezekért mély szomorúsággal telik meg szívünk, mert arra gondolunk, hogy az a földi öröm, amely minket ma még boldogít, az nálunk is megszakadhat és véget ér előbb-utóbb. Itt van a részvét megnyilvánulásának egyik alapja, amely a gyászolókat kell, hogy részben megnyugtassa, a résztvevőket pedig földi örömeikben továbbra mérséketre, józan keresztyéni bölcseségre indítsa, hogy közülünk bárkit is a végső óra józanon s vigyázva találjon.

Testi szemünk csak azt látja, ami mulandó, halandó, csak a halál hatalmát festi elénk. Ha csak érzéki szemünk volna, akkor kétségbeejtene az a tudat, hogy életünknek hajóját a vaksors dobálja kénye-kedve szerint az élet áráján. Ha *lelki szemünkkel* nem ismernők fel a mulandóság és enyészet felett egy örökkévaló hatalmas, gondviselő Istennek létezését, aki atyai szeretettel néz le gyermekeire, akkor nem állanánk most itt a koporsónál és akkor hasztalan volna a mi prédikálásunk is. De így a bánatban is kell, hogy öröme gerjedjen szívünk, mert felettünk a jóságos Isten keze terjed ki védőleg, aki elől és hátul körülzár minket, akinek tudomása van a legelrejtettebb gondolatunkról is, mennyivel inkább a mi nyílt és nagy bánatunkról, amelyet az arcokról is le lehet olvasni. — Míg testi szemünk látása véges és fényét a halál kiolthatja, addig lelki szemünk látása végtelen, a koporsón túl az örökkévalóságig hatol lelki tekintetünk. Észreveszi a földi életben, a természet alkotásain az örök Isten hatalmas keze nyomát, a mulandóban a halhatatlant, az ember véges testében a végtelen lelket, amely a hitetlen ember lelkében tátongó nagy űrt áthidalhatja. Lelki szemünket kiapadhatatlan, kiolthatatlan tűzként táplálja az Istennek Igéje, amely nyitva van minden hívő számára, amely nekünk evangélikusoknak egyetlen alapunk és erősségünk. A 139. Zs.-ból felolvasott Igének szavai is kész prédikáció, amellyel a legékebb emberi nyelv sem veheti fel a versenyt, mert a zsoltáríró lelkének oly mélységeiből fakadnak, hogy szinte közvetlenül

szemléli az Istent. Ez a Zsoltár is bizonysgot tesz Isten mindenkire és egész életünkre kiterjedő gondviselő hatalmáról és mindentudásáról, mikor így szól: „*Hová menjek a te lelked elöl és a te orcád elöl hová fussak? Ha a mennybe hágok fel, ott vagy, ha a Seolba (az alvilágba, a koporsóba) vetek ágyat, ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék és a tenger túlsó szélére szállanék: ott is a te kezéd vezérelne engem és a te jobb kezéd fogna engem.*“

Gyászoló Testvéreim! Nem a vaksors, a véletlen szólította el közületek kedvesteket, felebarátunkat, hanem ennek a mindentudó, mindenható és mindenütt jelenvaló gondviselő Istennek az akarata, aki előtt nyilvánvaló, ismeretes lelketek fájdalma, aki ismeri lelkünk aggodalmaskodásait, aki Igéjében megnyugvást, megnyugtató feleletet ad azokra a kérdésekre, amelyek itt a koporsónál merülnek fel és gyötrik lelkünket. Az Ige alapján Pál ap.-lal együtt mondhatjuk, hogy mi sem futunk bizonytalanra és nem viaskodunk úgy, mint, aki csak levegőt vagdos (I. Kor. 9. 26.), mert tudjuk, hisszük és érezzük, hogy szerető gondviselő mennyei Atyánk van, aki nem hagyja el gyermekeit, egyszülött Fia drága vérével megváltottjait, akinek szeretete a Jézus által átvilágít a sír éjjelén is, hiszen épen a Golgotán aratta ez a szeretet a legnagyobb diadalát, mert meggyőzte a halált. Azért, ha úgy élünk a koporsó, a halál sötétje csak kikötés az örök élet révpartján, amely felé egész életünkben törekednünk kell, ahol aztán mindnyájan viszontlátjuk egymást, kik az Úr kegyelmének köszönhetjük földi életünket is. Így a halál nem más, mint diadal az enyészet felett, mert a halál fullánkját, a koporsó diadalmát megtörte a szerető Isten egyszülött Fia a Jézus feltámasztásával. Akiknek azért életükben vezérük a Krisztus, azoknak halálukban is Ő és az örök élet lesz nyereségük. Amen.

Torda Gyula.

Könyvismertetés.

Czeglédy Sándor: Sylvester bibliai kézikönyve. V. kötet. Bibliai régiség-tudomány. Tahitótfalu. 1928. 233 lap. Sylveszter kiadás.

Szegényes és gyér termésű theologiai irodalmunkban valósággal eseményszámba megy a Sylvester bibliai kézikönyvek című gyűjtemény megjelenése. Már az előző kötetek (Ószövetségi szentirodalom; Újszövetségi szent irodalom; Az Ó- és Újszövetségi kor története; Bibliai földrajz és természetrajz) kötetei is kiváló értéket jelentettek. Növeli a vállalat értékét ennek az új kötetnek a megjelenése, amelyet Czeglédy Sándor a theologiai tudományosság alapos és kipróbált művelője írt meg.

A Bibliai régiségtan a bibliai kor történetét, a nép állami, társadalmi berendezkedéseit, élet szokásait, istentiszteletét, művészeti és tudományos életének megnyilatkozásait tárgyalja. Megbecsülhetetlen ismeretanyagot nyújt, úgyhogy a Biblia megértésénél rendkívül értékes segédkönyvvé válik. És épen ebben látjuk a mű kiváló gyakorlati jelentőségét. Még theologusok számára is értéket jelent, mert a bibliai régiség tudományok körébe tartozó szakszerű ismereteit felújítja és rendszerbe foglalja, de különösen megbecsülhetetlen a Biblia-olvasó laikusok számára.

Czeglédy Sándor eme újabb műve igazi protestáns alkotás. A Biblia olvasására buzdít s annak megértésére képesít.

A könyv nem lép fel a tudományos munkák igényével: rövidre összefogott, gyakorlati érzékkel megírt, praktikus intenciójú mű akar lenni. Munkanyagát azonban tudományos kritikával gyűjti össze, anyaga a szigorú tudományos kritikát megállja s rendszerezése is áttekinthető és világos.

A jeles művet a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Dr. Vass Vince: A keresztyénség világnézete (református dogmatika). II. kötet. Tahitótfalu 1928. Sylveszter kiadás. 390 oldal.

Ezen kötet megjelenésével teljessé válik szerzőnek a Keresztyénség világnézete cím alatt két kötetben megjelentetett műve. A II. kötet két részben Isten működését a történelemben és Isten uralmának a világban való kiépítését tárgyalja le. Széleskörű és világos logikával felépített rendszerében a következő tagozódást találjuk: I. Isten a történelemben: Isten szövetségkötése az emberrel; Jézus Krisztus személye; Jézus személyének a titka; Jézus szenvedése és halála; Jézus feltámadása és az élő Krisztus; Jézus Krisztus munkája. II. Isten uralmának kiépítése a világban: Isten országa; a Szentlélek; a Szentlélek munkája és a keresztyén világnézet; Az üdvösség útja; a kegyelem és az akaratszabadság; Az elhívás; Az újjászületés; Bűnbánat és megtérés; Hit és megigazulás; A megszentelődés; Az üdvbizonyosság és az eleve elrendelés; Az imádság; Az egyház; A kegyelmi eszközök; A keresztség; Az Úrvacsora; Isten országának megvalósulása az örökkévalóságban. A mű végén még két fejezetet találunk: Kicsoda az Isten és végül a Szentháromság tanról szólót.

Dr. Vass Vince dogmatikájának második kötetében is hű maradt theologusi egyéniségéhez. Tudományosságot és gyakorlatiasságot egyesít egymással. Teljes tudományos felkészültséggel dolgozik, úgyhogy a theologus megérzi munkáján az alapvető bibliai készültséget, a dogmatikai rendszerezést, a teljes tudományos készültséget. De munkája anyagát tetszetős és a tárgyhoz képest könnyed formába öltözteti. Amint műve címlapján zárójelbe teszi a dogmatika szót és munkáját a keresztyénség világnézetének nevezi, úgy tárgyalási módszerében is szem előtt tartja a nemtheologus olvasó tudásának bibliai és valláselméleti ismereteinek szűkreszabott korlátait. Ennek megfelelően stílusában mellőzi a kémért tudományos stílust, folyékony, világos, könnyen érthető magyaros stílust alkalmaz

Ez alkalommal is rámutatunk Vass Vince munkájának kiváló nagy jelentőségére. Nem félünk kimondani, hogy a mai nemzedék felületes, sokszor külső hangulatokból álló s a komoly vallásos meggyőződés és egyházi öntudatot nélkülöző vallásosságának nem annyira prédikációkra, elmélkedésekre és építőkönyvekre van szüksége, mint inkább a Biblia tanulmányozását lehetővé tevő segédkönyvekre és az egyházak vallásos világnézetét összefoglaló rendszeres művekre.

Annak bizonyosságával pedig, hogy Vass Vince mily öntudatos tervszerűséggel dolgozik, idézzük munkája bevezető sorait: „Szerző szemei előtt, amikor belekezdett ebbe a vállalkozásba, azoknak a Biblia-olvasó keresztyéneknek a serege állott, akik a bibliai kéziköny segítségével, alámerülve az Írás mélységeibe, mindig feljebb akarnak emelkedni az isteni élet magaslatain és növekedő hitük szemével új világ körvonalait pillantják meg. Kérdések merülnek majd fel lelkükben, amelyekre az Írás rengetegében nem találják meg a megnyugtató feleletet. Élmények forronganak szívük mélyén, amelyek keresik a kikristályosodást, gondolatokban és cselekvésekben való kifejezést. Ellentmondások viaskodnak lelkükben, apró részletek árnyékai elhomályosítják a mindent átfogó világnézet szédítően távoli körvonalait, ostromolja őket emberi bölcsesség hitető beszéde s az igazság ruhájába öltözött hazugság minden fegyverre kész hadserege. Mi lesz ezekkel, ha nem találnak vezetőt ebben a világban és értelmük magára marad az eléjük táruló nagy kérdésekkel szemben?”

Ezért vezető jobbot nyújt az olvasók felé, hogy „a kereső lelkek öntudatosan elsajátíthassák a keresztyénség világnézetét és életfelfogását és vallhassák atyáik tiszta hitét.”

Evangélikus egyházunk helyzete teljesen megegyezik a református egyház helyzetével. Nekünk is fel kell vetnünk a kérdést: mi lesz azokkal a lelkekkel, amelyek keresik az isteni kijelentésben és az egyház tanításában rejlő igazságot, de nincsen erejük ahhoz, hogy azt önmaguktól megtalálják?

Reménykedve, de épen úgy sürgetve várjuk evangélikus egyházunk népies alakban megirandó dogmatikai és etikai rendszerét összefoglaló világnézetét.

Payr Sándor: Cordatus Konrád budai pap, Luther jóbarátja. A Luther Társaság kiadványa. 1928. 44 oldal.

Dicséretes gondolat volt a Luther-Társaságtól, hogy a Luther Könyvtár és Múzeum füzetei között megjelentette Payr Sándor, soproni egyetemi theologiai tanár Cordatus Konrádról szóló értékes történelmi munkáját. Egyháztörténeti és történeti kutatók különböző felfogással állapították meg Cordatus Konrádnak, a tiszta lutheranizmus, theologus-védelmezőjének és a tántoríthatatlan hithűség tiszteletre méltó alakjának életének egyes életrajzi adatait. Már ez a körülmény is kívánatosá tette történetének rendszeres kidolgozását, de különben is Cordatus Konrád történelmi jelentősége is indokolja ezen monográfia megjelenését. Egyházunk és történelmi irodalmunk hálával fogadja Payr Sándor eme új alkotását, mely a tárgykörre kiterjedő széles alapvetéssel, az egymásnak ellentmondó adatok lelkiismeretes egybevetésével, a belső egyéniség finom jellemzésével, s jelentőségének elfogulatlan megállapításával biztosítja a munka tudományos értékét.

A mű végigvezet Cordatus Konrád életeseményein. Bepillantást enged egyháztörténetünknek a reformációt követő évtizedeibe. Cordatusnak az evangéliumi igazságért folytatott viaskodásában, a vele szemben érvényesülő hatalomban megismerjük két ellentétes vallási világnézet történelmet író harcát. Börtön-sinylődésében megismerjük az elnyomott igazság szenvedését, bujdoklásában evangélikus egyházunk évszázados sorsát.

Kiválóan érdekes és értékes a mű azon része, mely teljes világlátásba helyezi Cordatusnak Luther Mártonhoz való személyes baráti viszonyát. Ezen viszony eddigi általános megállapítása mellett, a hiteles adatok egész sorával bizonyítja a tudós szerző, hogy Luther Márton nemcsak sokakkal éreztetett jó szívével és anyagi segítségével volt Cordatushoz fűzve, hanem meghitt, meleg lelki közösség, baráti érzés és munkatársi viszony fűzték hozzá. Ismerte és érezte Cordatus egyéniségének érdekes tulajdonságait is, mégis halálig

ragaszkodott hozzá, vigyázó szemét állandóan rajta nyugtatta, intéseivel bátorította s élete folyását messze kinyújtott jobbával állandóan igazgatta. Kiválóan nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk a mű azon adatainak is, melyekkel a szerző bebizonyítja, hogy Cordatus Konrád wrttenbergi tartózkodása alatt a török által fenyegetett Magyarország hűséges nagykövete volt. Tájékoztatta Luthert helyzetüNKről és a nagy reformátor szíve szeretettel, megértéssel fordult felénk. Örömmel olvassuk azt is, hogy midőn Ferdinánd 1542. február 2-án a speyeri bíróalmi gyűléstől segítő haderőt kér a török ellen, Luther Márton lelkes szavakkal buzdítja a németeket a háborúra s azt mondja, hogy szükség esetén az asszonyok is fogjanak fegyvert. Igaz ugyan, hogy ez az adat régebbi történeti könyvekben is fellelhető, de annak újabb elismérlése nem lehet céltalan.

A mű néhány helyen nemcsak a hazai történetirők, hanem Walther Vilmosnak, a nagy Luther-kutatónak adatait is megkorrigálja. Az új adatok közül csak egyet kívánunk megemlíteni. Eszerint nem György könyvárust égették meg Budán, hanem a könyv árusító János szolja lépett a vértanu sorába. Cordatus Konrád fivérének, Cordatus Mártonnak a szolgáját küldötte ugyanis haza Magyarországra s vele küldötte haza a megvásárolt könyveket. Luther Márton egy levélben megemlíti ezt a doleot, de tévesen Györgynek nevezi a szolgát. Cordatus Konrád elolvasta ezt a Luther-féle levelet s margójára saját kezével rájegyezte a korrekturát: „Annak (t. i. a vértanu könyvárusnak) a neve János volt, fivérem, Cordatus Mártonnak a szolgája; a könyveket pedig, amelyeket eladni akart, az én pénzemen vásároltuk. L. ford.“

Az értékes művet, melynek becsét tudományos értékén kívül stílusának és hangjának meleg szépsége is növeli, melegen ajánljuk tanulmányozásra.

Bárány Ferenc: Rosszmájú Tamás fekete szemüvege. Szatirikus mozaikok. Sylvester kiadása 1927. 110 oldal.

Szellemes, éles megfigyeléssel, sokhelyen maró gúnnyal megírt könyv, melyben szerző egy vidéki szürke hivatalnok-ember epés kritikáiban bírálgatja a hiú, önző, hatalomvágyó, népszerűség hajhászó embereket s a társadalmi élet mindennapi fonákságait. Önmagát bírálja a könyv, mikor Rosszmájú Tóth Tamásról megállapítja, hogy van benne egy jó adag mogorvaság, hogy nagyon sokra becsüli a világot és főképen a benne lakó embereket és hogy néha-néha elveti a súlykot, de azért mégis alapjában véve helyesen itéli meg az eseményeket, a történeteket, morált és társadalmi szokásokat.

Kevés kivétellel helyes életfilozófia és értékelés nyilatkozik meg a mindvégig szellemességgel megírt könyvben. Jelentősége éppen abban van, hogy az emberi gyarlóságok és életfonákságok előtt megnyitja az ember szemét s rámutat a konvencionális megalkuvásokra, melyek az emberi gondolkodás, életirányzat és társas élet selejtes tartalmát képezik. Tanulhat belőle mindenki. Az ígéhirdető lelkész is, ki evangéliumi igazságokért s a társadalmi életben megvalósítandó eszményekért küzd.

Legfeljebb abban látjuk a könyv némi fogyatékoságát, hogy némely kérdésben egyoldalú és tarthatatlan kritikát ad. De a könyv elolvasása után úgy érezzük, hogy szemüvege nem is olyan fekete, mint amennyire az emberek azt gondolják.

Keeble Sámuel: A Szentírás szociális tanításai. Angolból fordította Ince Gábor budapesti vallásoktató lelkész. Fordító kiadása. Budapest 1928. 223 old.

A témájánál fogva is rendkívül érdekes mű. Több író 13 dolgozatát tartalmazza, melyek az Ó- és Újszövetség szociális tanításait tárgyalják és foglalják rendszerbe.

Az egyes fejezetek a következő kérdésekkel foglalkoznak: 1. A zsidó nép szociális története; 2. A próféták szociális tanítása; 3. A héber törvény szociális tanítása; 4. A zoltárok könyvének szociális tanítása; 5. A héber bölcsesség-könyvek szociális tanítása; 6. A héber apokalipszis szociális tanítása; 7. A héber apokrifusok szociális tanítása; 8. A szinoptikus evangéliumok szociális tanítása; 9. A Jánosi iratok szociális tanítása; 10. A Páli iratok szociális tanítása; 11. A Cselekedetek könyvének, a Héber levélnek és Péternek szociális tanítása; 12. A keresztyén apokalipszis szociális tanítása; 13. Az úskeresztyén atyák szociális tanítása.

Az értékes mű elé Szabó Imre budapesti református lelkész írt mélyen szántó bevezető tanulmányt: A legnagyobb szociális erőforrás címmel.

Ez a bevezető tanulmány éles világításba helyezi az egész mű tartalmát s annak eleven aktualitását. Az emberiség életében viaskodó szellemáramlatokat, társadalmi, gazdasági és szociális rétegződéseket figyelve, megállapítva a társadalmi élet bűneit, erőösszetételeit, a bennük érvényesülő hatalmi erőket és leigázott emberjogokat, helyesen állapítja meg, hogy „ez a könyv alapján véve bűnbánó irat”. A keresztyén egyház tüneményes gazdagságu történelmi múltja ellenére sem tudta megvalósítani s az emberi közösségekben kiérlelni az isteni kijelentésben rejlő szociális programját. Még mindig adósa az emberiségnek s felelős számadója az örökkévaló Istennek. Ha a XIX. század keresztyénségről meg kell állapítanunk, hogy nem volt szeme a szociális probléma meglátására, sem pedig ereje annak megoldására, akkor meg kell egyszersmind állapítanunk azt is, hogy a kötelezettség ma is változatlanul fennáll és ma is egyedül az isteni kijelentés biztosítja Isten országának az emberlelkek által átalakuló, megtisztuló, megnemesedő szociális átfarmalódását. Ennek hangsúlyozása annál fontosabb, mert a keresztyén egyház mellett, sőt vele szemben számos áramlat, intézmény és összefogás keresi a kor legégetőbb problémáinak megoldását. Hirdetnünk kell, hogy a keresztyén egyháznak van Istentől adott szociális üzenete. Keresi a kor égető kérdéseire a feleletet. Harcol a szociális békéért és a szociális igazságért. Tudja ezt a templomi szószéken, az iskolai katedrán, az előadói asztalnál és beviszi szociális üzenetét az embermilliók lelkébe. Ez az örök szociális üzenet így hangzik: „Szeresd te munkaadó a te testvéredet, a munkást, mint tenmagadat és szeresd te proletár a te testvéredet, a munkaadót, mint magadat”. De éreznünk kell azt is, hogy szociális üzenetnek csak szociális szolgálattal tehetünk eleget. Ez a szolgálat pedig nem pénzgyűjtés és nem anyagi erő-teremtés, hanem az átalakult lélek önmagát ajándékoló szolgálata.

Ez az eszmekör állapítja meg az egész kötet célzatát, hangját és szellemét. A gyűjtemény összeállítójának tartalmas összefoglalója után a fentebb megjelölt kérdéseket egyenként tagolja a mű értékes elmélyedéssel, gazdag bibliai anyaggal és erős rendszerező képességgel. Papi embernek megbecsülhetetlen a Bibliának ily szempontból való tárgyalása. Egészen új szempontokat alkalmaz, új mélységeket tár fel s a folytonosan munkálkodó Isten világteremtő akaratának egészen új magasságait sejteti meg. Ismeretlen szépségek virágnak ki csudálkozó szemünk előtt, amint meglátjuk Isten akaratában, az ószövetségi nép Krisztus-tanításában, az apostolok intéseiben a szociális igazság száz törésű fényének ragyogását. Megérdemli a mű, hogy ne csak ígehirdető és vallástánító lelkészeink, hanem a Bibliaolvasás által gazdagodó egyháztagjaink is elmélyedő lélekkel áttanulmányozzák.

Elismeréssel kell megemlékeznünk Incze Gábor budapesti vallásoktató lelkészről, ki nem is egészen 3 hét alatt fordította le ezt az értékes munkát. Fordítása világos, érthető. A fordítót gazdag és a fordítás technikájában mutatott ügyességén kívül bizonyára az a lélekemésztő vágyódás is vezette, mely a könyv hűségese lefordításában találta meg csendes elpihenését.

Örömmel jegyezzük fel hogy ez a kötet a Keresztyénség és a Társadalom című vállalat első köteteképen jelent meg s a vállalatot Incze Gábor folytatni fogja. A jövő év folyamán Troeltsch: Die Sociallehren der christlichen Kirchen und Gruppen című munkáját fordítja le. Ezen műre előjegyzések a fordító címére (Budapest, II. Margit-körút 54.) küldendők s ugyanott megrendelhető a Szentírás szociális tanításai című mű is.

A Lelkipásztor olvasóinak áldás és békesség!

Szeretettel hozzuk olvasótáborunk tudomására a szerkesztőségben beállott személyi változást.

Turóczy Zoltán volt ózdi lelkész elhagyta a tiszai egyházkerületet s a győri gyülekezetben, tehát a dunántúli egyházkerület területén folytatja hűséges igehirdetői és pásztori munkálkodását. Kizárólag ez a körülmény vezette ama elhatározásában, mellyel főmunkatársi tisztségéről lemondott.

Hálával és köszönettel búcsúzunk tőle, mégis abban a tudatban, hogy a Lelkipásztorhoz való belső kapcsolata nemcsak meg nem lazul, hanem még inkább megerősödik a jövőben.

A tiszai egyházkerületből főmunkatársul sikerült megnyernünk Duszik Lajos miskolci lelkészt, a tiszai egyházkerület egyházi főjegyzőjét. Ismeri őt mindenki. Egyházi beszédei és előadásai, egyházi irodalmunkban való szorgalmaskodása mindig értékgyarapodást jelentenek. Zászlónk alá állása szeretett folyóiratunk megerősödését fogja szolgálni.

Lapunkat ez alkalommal is szeretettel ajánljuk lelkésztestvéreink támogatásába. Kérjük érdeklődésüket, közleményeiket, de kérjük egyszersmind az előfizetési díjak sürgős beküldését is. Gyűléseken és összejöveteleken evangélikus sajtót követelünk. Tanuljuk meg, hogy az evangélikus sajtó legelső feltétele: a meglevő sajtó fenntartása és a vele szemben fennálló kötelezettségek pontos teljesítése.

Olvasóinknak, munkatársainknak és barátainknak Istentől megáldott újsztendőt kívánunk.

